

Risiko, der saaledes var overtaget? Som de ville erindre, var Sagen ikke nærmest at betragte som et Væddemaal om, hvorvidt vore Statspapirer vilde holde sig i eller omkring en Cours af 96, thi gik de højere, saa stod det til os at betale contant. Støtter Ministeren muligt sin Paastand paa at, Arbeidet endnu fortsættes? Jeg tør dristigt paastå, at Ingen uden Entreprenuren, end ikke Ministeren kan vide, hvorledes Regningen stiller sig, summa summarum, for Entreprenuren. Jeg skal ikke lægge nogen Vægt paa, at den egentlige Contrahent er gaaet fallit, thi jeg troer ikke, at dette, i alt Fald væsentligt, skyldes hans Foretagender i det danske Monarki. Den Omstændighed, at der bagved ham stod saa store Capital kræfter, at de i alt Fald maatte kunne holde Tønnen ud, beviser imidlertid omvendt ikke det Mindste om, at der har været en urimelig Fordeel tilstede. Det Højeste, som man kan sige, det er, at, dersom den Forudsætning, der ikke er indtraadt, og ved hvis Udeblivelse Forholdet har vendt sig til Danmarks Fordeel og til Entreprenurens Tab, var indtraadt, saa vilde han have haft en langt betydeligere Gevinst paa dette Arbejde, end han nu har haft, hvis han ellers har haft nogen. Men det er jo Noget, der er fælles for al Assurance, og, naar et asureret Skib kommer lykkelig i Havn, saa skal man ikke sige, at den Assurance kunde man have sparet; nei, man skal glæde sig over, at Chancen ikke har været til hans Skade. I nærværende Tilfælde skulle vi derimod glæde os over, ikke at Skibet er forlisst, men over at Courfen er gaaet ned under 86, men at Tabet derved ikke er faldet paa os, men paa fremmede Skuldre. Naar jeg har dvælet saalænge ved dette Punkt, saa er det for det Første, fordi der i Indenrigsministerens Paastand laa et Angreb paa en Fraværende, der ikke kan forsvare sig, og som efter min Overbevisning i dette Punkt paa en værdig Maade har varetaget de danske Interesser, men dernæst ogsaa for at give et lille Exempel — og jeg kunde finde saamange Exempler i saa Henseende, som man vil fordre — paa, hvorledes den ærede Indenrigsministers stærke Phantasi er meget nøjsom med Hensyn til Fordringerne

til de Præmisseser, der skulle ligge til Grund for meget dristige Conclusioner.

Det er altsaa min Mening, at den danske Stat handlede rigtigt, baade da den paatog sig Bygningen af den jydsk Jernbane, og da den paatog sig dens Fortsættelse, saavidt Contracten af 1861 gaaer. Jeg troer nemlig, at det er i sin Orden, at Staten paatager sig den Risiko, som altid er forbunden med saadanne Foretagender, forsaavidt der spørges om den eventuelle Rentabilitet, og at den i alt Fald bør stå i det store Forbud, som private Actieselskaber meget vanskeligt kunne paatage sig. Men deri er jeg ganske vist enig med det ærede 8de kongevalgte Medlem (Andrø) at til Svende og Sidst ville dog kun de Jernbaner være forsvarlige, som med Tiden ville kunne betale sig, thi det er jo dog klart, at Staten ikke kan give til den Ene, uden at tage fra den Anden, og, naar vi altsaa opkastede det Spørgsmaal, fra hvem Staten egentligt skal tage de Penge, som den udlægger f. Ex. til Jernbaners Anlæg, saa maa det dog til Svende og Sidst blive det eneste rigtige Svar, det eneste, der kan holde Stik i Længden, at den maa tage Pengene fra dem, som ville benytte Jernbanerne; men dette er med andre Ord, at en saadan Foranstaltning efter et nogenlunde rimeligt Tidspunkt maa kunne betale og forrente sig. Dette er jo heller ikke Andet, end hvad der ligeledes gjælder med Hensyn til de Institutioner, som jeg før eksempelvis nævnte, nemlig Post- og Telegraphvæsenet. Ogsaa med Hensyn til dem fordrer Staten med fuldkommen Ret, at de skulle betales af de Personer, som benytte dem. Jeg mener ganske vist, at der var noget Usundt i den tidligere Anskuelse, at Postvæsenet var et Regale, og at dets væsentlige Opgave ikke skulde være at komme Befolkningen til Nytte, men at bringe Statskassen en Indtægt, og jeg troer, at det er med fuld Føie, naar man nu siger, at, kommer der en Fordeel for Statskassen ud deraf, saa beskedre, men at, hvad der bør fordres, det er dog kun det, at disse Institutioner skulle betale sig selv. Men dette troer jeg ogsaa ubetinget bør kunne fordres, og, naar man altsaa etablerer en enkelt Postroute, med Hensyn til hvilken det er tvivlsomt, om den kan betale sig, saa troer jeg derfor, at det Højeste, som Folk kunne forlange,